

תקציב המשפחה

טיפים ורעיונות לניהול נכון ומקצועי של התקציב המשפחתי.

מה קורה כשהבנק חושש מהלבנת הון בחשבון

לפני שאתחיל את סיפורי, מרגיש לי שאני חייב להקדים כמה מילים על עצמי והתנהלותי הפיננסית.

אם תבדקו את חשבון הבנק שלי תגלו, שמעולם, אבל מעולם לה הייתי במינוס. מובן שמעולם גם לא חזרו לי שיקים וחיובי הו"ק מכל סוג שהוא, סך ההכנסות החודשיות והשנתיות ידועות לי, ובהתאם לכך אנו מתאימים את ההוצאות המשפחתיות. חיים ומאושרים עם ניהול תקציב המשפחה. לא חסר לנו דבר.

יתרה מזאת, בחשבון הבנק מתגלגלים ומתנהלים אך ורק הכספים האמתיים של משפחתנו. לא אחת ביקשו ממני חברים 'טובות', שיכניסו לי כמה שיקים לחשבון ואתן להם במזומן, אף הציעו עמלה של כמה אחוזים על השרות, ובי"ה לא עשיתי כן ובעז"ה לא אעשה כך אף פעם.

אחרי כל ההקדמה הזו, יובן עוד יותר עד כמה צריך להיזהר בעידן של היום בניהול חשבון הבנק.

היתה לי שותפות בדירה – מה שנקרא טאבו משותף. את החלק שלי שעמד על רבע משווי הדירה רכשתי מהכספים שנתנו לי ההורים עם נישואי לשם רכישת דירה.

היה זה דודי, תושב ארגנטינה, שבאותה תקופה חפץ לרכוש דירה בארץ ישראל, ומאחר ולא היה לו את מלוא הסכום הדרוש הציע לי להשתתף איתו בקניית דירה. אכן זו היתה עסקה נהדרת. דודי אדם ישר והגון שאף מינה אותי לניהול הדירה והשכרתה תמורת אחוזים מסוימים לפי חלקו היחסי בדירה.

עברו כמה שנים בהם חסכתי כל פרוטה לרכישת דירת מגורים, ומשהצטבר לי סכום משמעותי פניתי אל דודי וביקשתי למכור את חלקי בשותפות בכדי שאוכל לרכוש דירת מגורים למשפחתי שהתרחבה. הוא הציע לקנות בעצמו. סיכמנו על מחיר של 500,000 ש"ח.

חשוב לציין, שקניית הנכס נעשתה באופן החוקי ביותר. חלקי היחסי נרשם ברשומות ללא כל קומבינות ועיגולי פינות. כמו כן המכירה נחתמה כדת וכדין בחוזה מסודר אצל אותו עו"ד שליווה אותנו גם בקנייה. בקיצור – הכל גלאט.

מאחר וכמו שצינתי דודי הוא תושב חוץ, ומאחר והיתה לו בעיה בהעברת הכסף לחשבון שלו בארץ, סיכמנו שימצא הוא את הדרכים להעביר את הכספים לחשבון הבנק שלי. מה אכפת לי באלו ערוצים יבחר. אחרי הכל – 'לכסף אין ריח'. כמה הזוי שאף העו"ד שליווה אותנו הנחשב כמומחה בעסקאות נדל"ן אף יעץ לנו להעביר דווקא דרך צ'ינגים – כך לדבריו אין כל בעיות עם הכספים.

וכך היה. אחת לכמה ימים ראיתי העברת כספים לחשבון. פעם הופקדו שיקים לחשבוני. פעם העברה מצ'ינג, העברת מזומן. כל הסוגים כל המינים. ואני בשמחה חישבתי את הסכומים, מידי פעם הייתי מעדכן את הדוד על דרישת השלום שקיבלתי ממנו באמצעות חשבון הבנק. ובתום שלשה חודשים הועבר לחשבוני כל החצי מיליון שקלים. מובן, שהפרדתי את כספי הדירה מהשוטף. כל העברה שהתקבלה הועברה היישר לחשבון פק"מ אותו פתחתי.

בשעה טובה רכשתי דירה נאה, אך מאחר והיו בעיות כל שהם ברישום של הדירה, לא העברתי כל תשלום עד להסדרת הטפסים הנדרשים לפי הייעוץ וההנחיות שקיבלתי מעו"ד. כך, עמדו להם החצי מיליון שקלים בפק"מ כחצי שנה, ואף הרווחתי עליהם גרוש וחצי [ממש הזוי הסכומים הפעוטים שמקבלים עבור סכום כל כך גבוה].

כעת אספר מה שנודע לי לאחר מכן כיצד באמת הועברו הכספים לחשבוני.

הסתבר לי שלאור הסכמים בינלאומיים סביב המלחמה בהון השחור, קיימת רגישות גבוהה מאוד בבנקים על כל העברה של כסף מחו"ל לארץ ובדגש על העברות מארה"ב. חשבון הבנק של אזרח חוץ נבדק בקפידה על ידי פקידי הבנק, וכל פעולה כספית מחייבת המצאת מסמכים המאשרים שהכסף שבחשבון הינו לאחר ניכוי מס ודיווח כפי הוראות החוק.

מכיוון שכך, דודי לא יכל להעביר אלי את הכספים בצורה הכי הגיונית - העברה מחשבוננו לחשבוני, אלא נזקק לדרכים חליפיות שהתברר שהיו דווקא מאוד יצירתיות.

הנה לדוגמא: היה אדם בישראל שהיה צריך להעביר למישהו בארגנטינה סכום של \$10,000. מאחר וגם העברה של סכום שכזה מהארץ לחו"ל הינה סבוכה - היה מי שתיווך ומצא את הפתרון. האדם בישראל העביר לחשבוני \$34,000 - שזה היה הערך השקלי לאותם עשרת אלפים דולר. ומנגד דודי העביר לאותו אדם אלמוני בארגנטינה את ה-\$10,000.

במקרה אחר. דודי הלווה לחבירו שביקר אצלו \$15,000 וסיכם איתו שאת הלוואה יפרע בעוד חודשיים היישר לחשבון הבנק שלי. ואכן אותו לווה העביר לחשבוני בהפקדת מזומנים בבנקט \$52,000. היו העברות דרך צ'ינגים, העברות מחשבונות בארץ, ועוד שלל אפשרויות - שרק לאחר מכן הבנתי כמה זה לא נכון ולא הגיוני לעשות כן.

19 פעמים הועבר כסף לחשבוני. ארבע מתוכן באמצעות צ'ינגים וכל היתר בהעברות מזומנים או מאנשים פרטיים. בסתר ליבי חשבתי, אם יום אחד ישאלו אותי מהיכן הגיעו הכספים, אענה בתום לב את האמת - אין לי כל מושג.

נוסף לכל הנ"ל - קיבלתי כספים מגמ"חים שונים בהם הפקדתי את הסכומותי, וכן הלוואות שנטלתי מגמ"חים ומקרובי משפחה לצורך רכישת הדירה. היה שמח אצלי בחשבון. אבל הכל התנהל כשורה. ראיתי שהכספים עוברים, הבנק מקבל זאת ונותן לי להפקיד בפק"מ, כל השאר כבר לא מענייני.

לאחר כמה חודשים, קבלתי הודעה מעוה"ד שלי שמוכר הדירה השלים את כל הרישומים והעברת הטפסים הנדרשים, כך שניתן להעביר לו במידי \$500,000.

מאחר וסניף הבנק המקורי בו מתנהל חשבוני אינו בעיר מגורי אני נוהג לבצע פעולות רבות בסניף אחר של אותו בנק הנמצא קרוב לביתי. סרתי לסניף הבנק הקרוב, וביקשתי לשחרר את הפק"מ ולהעביר סכום של חצי מליון לחשבון הבנק של המוכר.

ליתר ביטחון הצטיידתי בחוזי הקנייה והמכירה. אמרתי לעצמי אם ישאלו מה היא מהות העברה אוכל להסביר בקלות ובפשטות. הפקידה סרקה את החוזים, הזינה את פרטי העברה ואמרה: אני שולחת לאישור תמתין כמה דקות. הייתי רגוע. הכל היה נראה כדבר שבשגרה.

במבט לאחור אני מבין שזוהי טעות נוספת. העברה של סכום כל כך גבוה חייבת את אישור מנהל הסניף המקומי בו מתנהל החשבון. כאשר מנסים לבצע זאת דרך סניף אחר, הדבר מעלה את החשד ומגביר את הביקורת.

חלפו כמה דקות, הפקידה מגישה לי את שפופרת הטלפון באומרה: מנהל הסניף שלך רוצה לדבר אתך. הוא היה מאוד ענייני. 'תסביר לי בבקשה, מה זה כל העברות הכספיים שנכנסו אליך לחשבון בחודשים האחרונים'.

השבתי לתומי את האמת: 'מכרתי את חלקי בדירה לדודי תושב ארגנטינה, והוא העביר לי את הכספים בכמה פעימות ובכל מיני דרכים. כעת קניתי דירה חדשה ואני צריך להעביר את הסכום הזה למוכר. הנה הבאתי את החוזים של המכירה והקנייה מאושרים ע"י עוה"ד שליווה את העסקה'.

המנהל ענה בתקיפות: 'לא מעניין אותי כל החוזים האלו. מה זה כל העברות האלו? אם באמת מכרת דירה לדודי לך למה לא העביר לך את הסכומים מחשבוננו הפרטי? למה דרך צ'ינגים והעברות של מזומנים? אני חושד שאתה

מבצע הלבנת הון. אני חוסם לך כעת את חשבון הבנק. מעתה לא תוכל לעשות כל פעילות בחשבון. את הכסף לא תוכל לקבל עד שלא תמציא לנו אישור על כל התנועות הכספיות בסכום של מעבר ל-10,000 ש' שמקורם בכסף כשר ללא חשש של הלבנת הון.

הייתי המום. לזה ממש לא ציפיתי. ניסתי להסביר פעם נוספת, להתווכח, לשכנע. אמרתי לו שחלק מהעברות הם הלוואות והחזרי הפקדות שקיבלתי. אך המנהל היה קצר ותכליתי: 'אין על מה לדבר. האחריות היא שלי. מתוקף תפקידי עלי לוודא שלקוחתי לא מבצעים הלבנת הון. תמציא את האסמכתאות שביקשתי מאומתות ע"י עו"ד ולאחר מכן נראה איך ניתן להתקדם'.

כולי נסער מהחוייה המשפילה, פניתי לעוה"ד וסיפרתי לו על השיחה עם מנהל הסניף, אך הוא הרגיע אותי. אל תדאג. כנס אלי למשרד ואכין לך תצהיר שהבנק יהיה מרוצה. מובן שעוד באותו יום הייתי אצל עוה"ד, הוא הכין לי תצהיר המאשר כי כל הכספים שהועברו לחשבוני הינם כתשלום על עסקת מכירת דירה והינם ללא חשש הלבנת הון.

למחרת, שוב התייצבתי בסניף הקרוב לביתי, פניתי לאותה פקידה והצגתי בפניה את התצהיר מעוה"ד, היא סרקה למחשב, ולאחר כמה דקות שוב מגישה לי את שפופרת הטלפון: מנהל הסניף על הקו.

הוא שוב עם הטון התקיף. 'תגיד לי אתה רוצה לעשות מאתנו צחוק. מה זה התצהיר הזה שהבאת? קראת מה כתוב שם?'

'כן קראתי. מה הבעיה עם זה'. השבתי בחשש.

'כתוב שם שעוה"ד מאשר שאתה הצהרת בפניו שהכספים שהועברו לחשבונך הינם תשלום עבור מכירת הדירה ואינם בחשש הלבנת הון. יפה שכך אתה הצהרת. אבל אני רוצה אישור אחר. שעוה"ד יאשר שהוא בדק ומצא שכל הכספים הינם לאחר תשלום מס כפי הוראות החוק'. תוך שהוא מוסיף בציניות קרירה: 'לא מכיר שום עו"ד שיהיה מוכן לחתום על כך'.

הוא סיים את השיחה: 'האישורים שאתה צריך להביא לנו זה לא משהו שתוכל להשיג אותם תוך יום אחד. תעבור שורה שורה, ועל כל תנועה בסכום של 10,000 ש' ומעלה תביא אסמכתא מאומתת ע"י עו"ד'. הוא הוסיף דוגמא להמחשה. 'אתה אומר שישנם העברות שמקורם בהלוואות שנטלת - תביא שטר הלוואה מקורי, ועליו חתימה של עוה"ד שאכן מכיר את המלווה ומאמת את חתימתו. ללא אישורים ואסמכתאות אלו לא נבצע כל העברה'.

לא עזר מה שביקשתי / התחננתי / כמעט בכיתי. הסברתי שהדבר יגרום לנזקים כספיים חמורים עבורי. התשובה היתה ברורה והחלטית.

בדבר אחד הם כן באו לקראתי. כשטענתי 'תבדקו את כל ההיסטוריה שלי בחשבון. מעולם לא היתה כל פעילות חריגה. אין מינוסים וגלגולי כספים. מדובר בתקופה קצרה של כמה חודשים שהם בדיוק בין החוזים שהצגתי שבהם, ורק בהם היו העברות כספיות חשודות'. אמר לי מנהל הסניף: 'אכן, אני רואה שכל ההתנהלות האחרת בחשבון הינה תקינה. אין גלגולי כספים מעבר לסדרת תנועות חודשיות קבועות. לכן אני מוכן לפתוח לך את חשבון העו"ש, אבל רק להמשך התנהלות חודשית רגילה'.

שאלתי את הפקידה, אם יש בעיה בכספים האלו למה הבנק הסכים לקבל אותם מלכתחילה. למה ישנם מכונות להפקדות שיקים ומזומנים אם הם לא חוקיים. היא השיבה שזה בדיוק הרעיון. כך מגלים הלבנות הון. מסייעים לאנשים להפקיד כסף לא כשר ואז תוקעים להם את הכסף עד שלא ישלמו מס.

כעת הבנתי שאני בצרה צרורה. לא ידעתי את נפשי. מה עושים? חזרתי לעו"ד וביקשתי שיחתום שבדק שהכספים ללא חשש הלבנת הון - אך כצפוי הוא לא הסכים. 'כיצד אוכל לאשר מה שאני לא יודע? כיצד אוכל לקחת אחריות על מעשים של אחרים?'

פניתי לכמה ידידים, חלקם אנשים מבוגרים בעלי ניסיון, וקיבלתי מהם שלל עצות שאני קורא להם עצות אחתופל. כנראה שהניסיון העשיר מהחיים של לפני כמה שנים לא רלוונטי לצורת החיים והחשיבה הנוכחיים של המערכת הבנקאית.

היו שהציעו לי לעבוד בשיטת המקל: תרים צעקות. תאיים שתעבור לבנק אחר. תתלונן למפקח על הבנקים. פתח תלונה במשטרה על גניבה. תאיים שתפנה לעיתונות. תתבע אותם על כל הנזקים. היו שהציעו את שיטת הגזר: תקנה מתנה למנהל הסניף. תחמיא לו. תתחנן ותתרפס.

אחרים הציעו: תמשוך מזומן מהכספומט כל יום כמה אלפים כך לא ירגישו הפקידים. מנהל מוסד גדול הלך על כיון אחר – תפזר אצל חבריך וקרובי משפחתך שיקים בסכום של עד 30,000 ₪ כל אחד, והם יחזירו לך מזומן. לדבריו הפקידים לא בודקים סכומים נמוכים שכאלו. היה לי ברור שעצות אלו ודומיהם לא יעבדו. המערכת היום מאוד מפוקחת. לא מה שהיה פעם. אין ספק שאם אתפס, מצבי יהיה חמור יותר.

בכל מקרה מה יעזור לי שהכסף יהיה מזומן. הרי לא אוכל לשלם למוכר סכום כזה במזומן. במיוחד שלפי תנאי העסקה, חלק מהתשלום על הדירה בכך שאסגור את המשכנתא של המוכר. וזה בוודאי לא אוכל לעשות עם כסף מזומן.

החלטתי שאני הולך על הדרך הארוכה, ואנסה להשיג אסמכתאות גם אם אצטרך לייצר את חלקם. אחרי הכל, לימדונו רבותינו כי מותר לשנות מפני השלום...

מיפתי את כל העברות שבוצעו לחשבוני וסיווגתי אותם אחת לאחת. היו הלוואות אמתיות. היו העברות שהפכו להיות הלוואות אמתיות... היו העברות מצ'ינגים והיו הפקדות מזומן. זו היתה עבודת נמלים מפרכת.

לדוגמא: היה אדם שהלוותי לו בעבר סכום של 20,000 ₪, וכעת משביקשתי שיחזיר את החוב, העביר לידי שיק של אדם שלישי לפרעון ההלוואה. את השיק הפקדתי בחשבוני והוא כובד. כעת, לא יכולתי להביא אישור על ההלוואה מאותו אדם שהלוותי לו, מאחר והשיק של הפרעון היה של אדם אחר. פניתי לבעל השיק שהתברר שאינו נמנה על הזן הישראלי המצוי, וביקשתי שיאשר בפני עו"ד שהשיק היה לפרעון חוב שנטל ממני. זה לקח לי חודש שלם. כמה שיחות ושכנועים. הוא לא הבין מה אני רוצה ממנו. והיה בטוח שזוהי מזימה אפילה של רשות המיסים בשיתוף הבולשת הפדרלית.

עוה"ד שלי התגייס לעזרתי, ועשה מה שאסור היה לו לעשות. הוא הרגיש אשמה בכך שייעץ לנו להעביר את הכספים דרך צ'ינגים. והיה מוכן לחתום על שלש העברות מתוך ארבע שהוא בדק שהכספים שהועברו דרך הצ'ינגים הינם לאחר דיווח ותשלום מס לפי הוראות החוק בארגנטינה, זאת בזמן שאם זו היתה תפילה הרי שהיתה נחשבת ל'תפילת שווא'. על ההעברה הרביעית גם הוא לא הסכים לחתום לאור סוג ההעברה שהיתה דרך גורם נוסף.

לאחר חודשיים של סיוט ממושך, משלקטתי צרור אסמכתאות חתומות ע"י עו"ד על כמעט כל התנועות הכספיות [פרט לאותה העברה רביעית מהצ'ינג] נסעתי לסניף הבנק האמתי. בשעה 9 בבוקר התייצבתי בסניף. מנהל הסניף אשר קיבלני בצורה עניינית ביקש מאחד הפקידים שיבדוק את האסמכתאות שהבאתי. במשך קרוב לשעתיים הוא ישב עימי על כל תנועה ולמד כל אסמכתא לעומק. תחילה ביקש אסמכתא גם על סכומים של 2,000 ₪. לדבריו 'כשבודקים – בודקים הכל'. בסוף הסכים להתיישר על ההוראות שקיבלתי מסכום של 10,000 ₪ ומעלה.

עם סיום סריקת כל האסמכתאות וסיכום בכתב של התשובות שהבאתי עימי הלך הפקיד וישב עם מנהל הסניף עוד כשעה. בזמן הזה הבטתי על הלקוחות הנמצאים בסניף והתעניינתי מה הם עושים. התברר לי שמה שקורה בבנק זה מלחמה אחת גדולה. לא משחררים ללקוחות כסף. גם סכומים נמוכים.

היו שם זוג צעיר שרצו למשוך 15,000 ₪ מזומן. לדבריהם הכסף בחשבון הוא משיקים שקיבלו מאורחים שהשתתפו בחתונתם. הם עברו מפקיד לפקיד ולא הצליחו לשכנע. משפחה אחרת ביקשה שיק בנקאי על 36,000 ₪. קשה לתאר את המלחמה העיקשת שהיו צריכים לנהל בשביל להוכיח שהכסף בחשבון לבן לחלוטין. אלו דוגמאות קטנות. בזה עסוקים הפקידים כל היום.

לאחר שעה שנדמתה כנצח. השעה כבר 12 בצהריים אני נקרא לחדרו של מנהל הסניף: 'תשמע, עברתי על המסמכים. על אף שהבאת אימותי חתימה מעו"ד יש לי תחושה שמדובר בהלבנת הון ואני לא רוצה להתעסק עם זה. תפתחו חשבון בבנק אחר, תבוא עם אשתך בעוד ארבעה ימים תסגרו את החשבון ונעביר את כל הכסף לחשבון החדש שתפתחו'.

לא הבנתי מה זה יעזור. הרי גם בבנק האחר ישאלו את אותם שאלות. אולי לא יסכימו לפתוח חשבון בכלל. השבתי בכל התוקף: 'אבל אני לקוח שלכם. אני לא רוצה להיות לקוח בבנק אחר. במשך שנים רבות אין כל פעילות לא תקינה. כעת, בתום לב, טעיתי ולא עשיתי לפי הוראות החוק, אבל הצגתי אסמכתאות על כל התנועות הכספיות, יש חוזים מאומתים, יש שובר לתשלום מרשות המיסים מה שמראה שהעסקה אינה פיקטיבית והיא דווחה לרשויות כחוק. למה סתם לטרטר בן אדם'.

אך מנהל הסניף נותר קשוח: 'למה אין לך אסמכתא על העברה הרביעית מהצ'ינג. ובכלל האישור מהעו"ד שבדק שאין הלבנת הון לא כתוב מספיק ברור. לא רוצה להתעסק עם הכסף הזה. פתח חשבון אחר ואעביר לך את הכסף לשם'.

נצמדתי לאמת שלי והשבתי: לגבי ההעברה הרביעית - לא הצלחתי להמציא את האסמכתא בגלל שהכספים עברו כמה ידיים ולא ניתן לאשר שאין בזה הלבנה. אז תחזיר חזרה לצ'ינג את הסכום הזה וננקה את החשבון מאותה העברה בעייתית. אך כל היתר לבן לחלוטין. עוה"ד כן אישר ולקח אחריות אישית. תוכל להתקשר אליו כעת'. כך התווכחנו כחצי שעה, שבסיומה אמר לי תמתין בחוץ ואנסה לעשות כמה טלפונים נראה אם אוכל לעזור לך.

מה עושה יהודי כאשר הוא בצרה ועומד חסר אונים מול מערכת קשוחה - פונה לאבינו שבשמים. היה שם ספר תהילים והתחלתי להתפלל. עברה חצי שעה, סניף הבנק נסגר, נותרו רק העובדים שהחלו לעבוד בשקט ולפטפט באווירה משפחתית משהו, ורק אני יושב על כסא בצד ומתפלל.

שעה נוספת חלפה ואני טרם נקראתי לחדרו של המנהל. אבל מתוך דביקות וקרבת אלוקים המשכתי בתפילתי בלי לשים לב למתרחש סביבי. היו אלו רגעים נעלים בהם זכיתי לטעום הרגשה של ביטחון ואמונה חזקה בבורא העולם.

הגיעה השעה 2 בצהריים. חמש שעות לאחר שנכנסתי לסניף. כמעט וסיימתי את כל ספר התהילים. מנהל הסניף נגש אלי, ובמילים ספורות סיים בעבורי סיוט שנמשך על פני חודשיים ימים: 'גש כעת לפקיד פלוני והוא יבצע לך את ההעברה שביקשת'. בנוסף, החתימו אותי על הצהרה שאני מאשר כי עשיתי בתום לב תוך התחייבות שלא אעשה כן בעתיד.

אבן גדולה נגולה מלבי. כל כך שמחתי. הודיתי לו בכל פה. אבל יותר הודיתי להקב"ה. חשתי שתפילתי התקבלה לפני אדון כל. לב מלכים ורוזנים ביד ה'.

יצאתי עם כמה מסקנות ותובנות:

1. לא לעשות 'טובות' לאנשים זרים ולהסכים לגלגל בחשבון הבנק כסף שאינו לבן לחלוטין.
2. בעת קנייה ומכירת מוצר ובוודאי רכישה של מוצר בסכום גבוה דוגמת דירה להקפיד שכל העברות הכספיות ישירות מהקונה למוכר ללא יד נוספת.
3. כדאי לבצע פעולות באמצעות מכונות אוטומטיות ככל שניתן. כך הפקידים לא נושאים באחריות אישית מה שגורם להם להקפדה יתירה.
4. למדתי כוחה של תפילה. כיצד שעה וחצי של תהילים הפכו את רוע הגזרה לטובה.